

Betesorter i Nord-Norge

Sesongen 2024 har gitt drivende forhold for de fleste grønnsaksvekster i Nord-Norge. I år har vi ikke bare hatt demonstrasjonsfelt av salatsorter, men også på bete.

Tina Schmaucks

Rådgiver

Enkle sorts- og vekstutprøvinger vi gjør, gir oss en bedre oversikt om hva vi kan dyrke av sorter og vekster i Nord-Norge. I år testet vi 5 betesorter i Mosjøen og Sortland, hvorav 3 er rødbeter (Wodan, Bettolo og Bohan), en gulbete (Golden Eye) og en polkabete (Chioggia). I Målselv ble det testet rødbete av sorten Detroit.

Optimale vekstvilkår

Rødbete (*Beta vulgaris* var. *conditiva*) kan dyrkes på de fleste jordtypene, men trives best på moldrik sand eller morenejord. Planten kan være utsatt for surjordskade så pH bør ligge over 6. Beter kan plantes på seng, drill eller på flatmark, men da må det være god jordstruktur og drenering. Når det gjelder gjødsling, er den relativ næringskrevende og har et nitrogenbehov mellom 12-14 kg/daa. I tillegg til vanlig gjødsling er det viktig å ha tilgang til bor, ellers øker det risikoen for sår og indre mørke flekker. Utfordring med bete kan være stokkløping, som øker ved for lav jord- og lufttemperatur. Har vi kalde sommer er det anbefalt å dyrke bete på svartplast og å ha på duk.

Bohan, Golden Eye, Chioggia og Bettolo på demofeltet på Marka. Foto: Sunniva Løwø

Oppal og planting

I **Målselv** fikk plantene 30 dager i oppal, og ble plantet med 15-20 cm setteavstand, i en rad. Det ble gjødslet med ca. 5 kg N pr daa 12-4-18 ved planting, og overgjødslet etter 3 uker med 3 kg N også 12-4-18. Betene hadde ca. 90 dager veksttid fra såing til høsting, som muligens var litt for lenge. Står betene for lenge kan de bli trevlete.

I **Mosjøen** bli betene sådd direkte og dyrket under duk mesteparten av veksttiden, siden de var plantet sammen med kålvekster, men på grunn av tørke og høye temperaturer over en lengre periode ble betene små og lange. Det ble ikke gjødslet etter såing. Betene ble høstet etter 45 dager. Bete konkurrerer dårlig mot ugras og på feltet her var det stor utfordring med ugrasbekjempelse.

På **Sortland** hadde plantene 30 dager i oppal, som i Målselv. De ble plantet i 3 rader på seng i 20 x 20 cm avstand. Feltet var allerede gjødslet med ca. 7 kg N 12-4-18 før planting. Betene hadde en veksttid på 96 dager. Her var det også utfordring med ugras.

Feltene i Mosjøen og Målselv ble ikke vannet, mens feltet på Sortland ble vannet, men uregelmessig.

Betesortene

Bettolo er en rødbete med mørk farge og skal være sterk mot stokkrenning, skurv og bladsykdommer. På Sortland og på Marka viste den kraftig rødfarge utvendig og litt lysere inni. På Sortland ble det også registrert bladmasse for å kunne si noe om dekningsgrad mot ugras. Bettolo hadde mindre bladmasse enn de andre 4 sortene.

Bettolo fra demofeltet på Sortland. Foto: Tina Schmaucks

Bohan fra demofeltet på Marka. Foto: Sunniva Løvø

Bohan har en sterk pålerot som gjør at den kan tåle dårligere vekstforhold bedre. Den blir brukt som høst og lagringssort. På Marka og Sortland hadde den kraftig rød farge ut- og innvendig. Den hadde grei avling på Marka, mens på Sortland varierte den veldig i størrelse. Godt med bladmasse.

Golden Eye var den eneste gulbeten i feltene og ga minst avling begge stedene i forhold til de andre sortene. Den hadde varierende størrelse på Sortland. Men uansett hadde den en lysende gul farging inni.

Golden Eye fra demofeltet på Marka. Foto: Sunniva Løwø

Wodan fra demofeltet på Sortland. Foto: Tina Schmaucks

Chioggia har ut fra sortsbeskrivelsen en mild smak, men det kan være fare for stökkrenning ved tidlig såing. Den hadde best avling på Marka og nest best på Sortland etter Wodan. Polkabeten hadde på Sortland kraftig bladvekst og dekket bedre mot ugras enn de andre sortene. Veldig finkarakteristisk utfarging inni på Marka, mens på Sortland var det mer hvitt enn rødt.

Chioggia fra demofeltet på Marka. Foto: Sunniva Løwø

Detroit fra demofeltet i Målselv. Foto: Kristin Sørensen

Detroit ble bare testet i Målselv. Den hadde god fargefylling, god smak og ingen av betene hadde indre eller ytre vekstsprekke. På grunn av utfordringer som spesielt tørke, høye temperaturer og mye ugras i år har avlingene vært minimale. Sortsutprøving av bete trenger videre oppfølging de neste årene for å få en bedre oversikt over potensiale av beteproduksjon i Nord-Norge.

Takk til feltvertene

- Mosjøen videregående skole, avdeling Marka
- Dag-Idar Nilsen, Målselv
- Øyvind, Bodil Vinje og Rolf Lehn, Sortland

Utpøving er støttet av

- Regionale tilretteleggingsmidler fra Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune
- NORGRO og LOG som har bidratt med frø